

Maaülikool

EESTI MAAÜLIKOOOLI AJAKIRI OKTOOBER 2018 NR 11

Välistudengid 43 riigist – kes nad on ja kust nad tulevad?

Vilistlane Jorma
Kütt müttab
kodutalus

Eesti esimene
mustikasort Are

Tudengite repor-
taažid Mehhikost ja
Islandilt

AVATULT TULEVIKKU

KAROLI KÕIV

ÕPPEOSAKONNA SPETSIALIST

Õppeaasta algas maaülikoolile väga rahvusvaheliselt. Meie juures õpib nüüd 305 välistudengit rohkem kui 40 riigist, moodustades juba enam kui 10% EMÜ üliõpilaskonnast.

Õppeosakond lubab omalt poolt, et see ei ole veel lagi.

Saame muutuda veelgi rahvusvahelisemaks ja avatumaks.

Kindlasti leidub neid, kellele uued õppijad toovad juurde tööd ja vaeva, kuid tasub mõelda sellele, milline ülikool me olla soovime ning ehk on pingutus vaeva väärt. Selleks, et meie pakutav haridus ja tehtav teadus oleksid konkurentsivõimelised, ei jää meil üle muud, kui teha koostööd välisriikidega ning olla sallivad, kaasavad ja uuenduslikud.

Mõistagi ei kutsu keegi üles vähendama eestikeelse hariduse osakaalu või minetama meie eripärasid. Välistudengid tulevad siia otsima just meie omapära, õppima Eestis Eesti moodi ja Eesti kohta. Eesti tudeng, ära kardä välistudengit ja osale julgelt ka ingliskeelsetes õppeainetes. Arvamuste ja vaadete erinevus, mida te kogete, on seda väärt!

Palun kaasake välistudengeid ka oma tegemistesse, et nad tahaksid siin olla, siia taas tulla ning rääkida Eestist, Tartust ja maaülikoolist oma sõpradele kodumaal. Meil on veel arenguruumi, et avardada eesti keele õppimise võimalusi, parandada informatsiooni kättesaadavust inglise keeles ning avada uusi õppekavu, kasutades ära oma tugevusi.

Meie suureks tugevuseks on see, et me oleme väike ülikool, kus inimesed tunnevad üksteist ning siin on kerge midagi ära teha ja teisi inspireerida. Soovin teile uueks õppeaastaks suuremalt mõtlemist, oma mugavustsoonist väljumist ja häid kaaslasi sellele teele. 🍀

FOTO: ERAKOGU

EMÜ Maaülikool

Eesti Maaülikooli ajakiri

Ilmub kord kvartalis; **aadress** Fr. R. Kreutzwaldi 1a, 51014 Tartu; **telefon** 731 3044; **tiraaž** 800; **trükk** Ecoprint AS; **koduleht** www.emu.ee; **Facebook** www.facebook.com/maaylikool; **Instagram** [maaylikool](https://www.instagram.com/maaylikool)

Vastutav väljaandja Risto Mets, risto.mets@emu.ee; **toimetaja** Mari-Liis Koemets, mari-liis.koemets@emu.ee; **keeletoimetaja** Eve-Liis Abroi; **küljendaja** Kristin Hansen. Ajakirjas ilmunud artiklid ja fotod on autoriõigustega kaitstud. Toimetusel on õigus lugusid toimetada ja lühendada. **Kaanefoto** Aldo Luud

©Ecoprint

Järgmine ajakirja number ilmub 2018 talvel.

SISUKORD

4 UUDISED
Tallinna Loomaaed valis maaülikooli
aasta sõbraks

5 UUDISED
Kuus EMÜ tudengit said Rotalia
stipendiumi

6 UUDISED
Toekas õpik võtab kokku toiduainete
tootmise tehnoloogiad Eestis

7 UUDISED
Loomakliinik aitab neljajalgsetel
tervislikult toituda

8 ÜLIKOO
Pereülikooli avakursus pani osalejail
silma särama

10 INIMENE
Õpiränne Jordaania päikese alt
väiksesse ülikoolilinna

15 SELTS
Metsandusüliõpilased käisid Mehhikos
ideid ammutamas

18 DUELL
Sportlik duell - Tornijooks

19 NAABRIL KÜLAS
Ülikoolilinnaku serva tuleb publi

21 TUDENG
Ülikoolis kujundad ise oma elu
parimad aastad

22 TUDENG
Praktikant Islandil: inimeste tänulikkus
motiveerib

24 VILISTLANE
Vilistlane Jorma Kütt rassib kodutalus

28 TEADUS
Maaülikoolis aretati Eesti esimene
mustikasort 'Are'

31 TEADUS
Maaülikooli teadlase juhtimisel avastati
Brasiiliast 20 uut sääseliiki

32 ROHELINE ÜLIKOO
Kuidas käituda tööl keskkonna-
sõbralikult?

34 IN MEMORIAM
Lahkus juhtivteadur Aivar Leito

TALLINNA LOOMAAED VALIS MAAÜLIKOOI AASTA SÕBRAKS

Augusti lõpus oma 79. sünnipäeva tähistanud Tallinna loomaaed pakkus külastajatele veidi erilisemat programmi, kuid pidupäev oli ka loomaaia töötajatel ja sõpradel. Peost sai osa ka maaülikool, sest loomaaed andis tänavuse loomaaia aasta sõbra tiitli Eesti Maaülikoolile.

Tallinna Loomaaia Sõprade Seltsi ja loomaaia ühiselt välja antava tiitli tõi ülikoolile abi loomade heaolu parandamisel, sõnas veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi kliinilise veterinaarmeditsiini õpetooli kliiniline juht Aleksandr Semjonov. Mäletatavasti on maaülikooli veterinaarid aidanud loomaaial ravida

nii jääkaru kui elevanti ning sõlmitud koostöölepingu järgi teinud seda tasuta. Samas on saadud hulk väärtuslikke kogemusi. Loomaaia direktor Tiit Maran andis Aleksandr Semjonovile üle ka skulptor Tauno Kangro valmistatud ilvese skulptuuri, mis hakkab asuma maaülikooli loomakliinikus.

Loomaaia aasta sõbra tiitliga pärjatakse üksikisikuid või organisatsioone, kes on oma tegevusega viimase aasta jooksul oluliselt kaasa aidanud loomaaia arengule. Varem on aasta sõbra tiitli pälvinud näiteks sellised ettevõtted ja isikud nagu Talot AS, Tikkurila AS, Veronika Padar ja Anne Järvesoo. 🐾

FOTO: LIISA-LOTTA VEIKEN

JAANUS RANDMA PÄLVIS RAHVATANTSULIIKUMISE KÕRGEIMA TUNNUSTUSE

FOTO: MARTIN PEDAJA

Septembri keskepaigas pälvis Eesti Maaülikooli rahvatantsuansambli Tarbatu kunstiline juht Jaanus Randma Ullo Toomi rahvatantsustipendiumi. Stipendiumiga tunnustati Randma tööd ja pühendumist Eesti rahvatantsuliikumise edendamisel ja traditsiooni hoidmisel.

Lisaks pühendunud tööle kodumaal on Randma tegelenud ka Eesti rahvatantsu populariseerimisega väljaspool Eestit, näiteks Uus-Meremaal, Austraalias ja Lõuna-Koreas. Ta on loonud mitmeid tantse, teiste hulgas näiteks 2014. aasta tantsupo „Puudutuse aeg“ tants „Lilled juustes“.

Stipendiumi välja andva

Ullo Toomi Fondi esinase Ilma Adamsoni sõnul väärtustatakse stipendiumiga rahvatantsualast tegevust ja panust traditsiooni säilimisse. „Tänavuse stipendiumi laureaadiks Jaanus Randma puhul soovime tunnustada tema tööd pika ajaloo ja traditsioonidega Tarbatu ansambli juhendamisel ning õpetaja Enn Madi elutöö jätkamisel.“

1987. aastal loodud Ullo Toomi Fondi eesmärk on jäädvustada mälestust Ullo Toomist ning väärtustada rahvatantsualast tegevust. Ullo Toomi stipendium on rahvatantsuliikumise kõrgeim tunnustus, mille pälvib laureaat Eesti rahvatantsul põhineva silmapaistva tegevuse eest. 🐾

SPORDIPÄEV ANDIS VÕIMALUSE AKTIIVSEKS TÖÖPÄEVAKS

Rahvusvahelise tudengispordipäeva tuules toimus septembris spordipäev maaülikooli töötajatele ja üliõpilastele. Osaleda oli võimalik kolmes loengus ning kolmel treeningul, lisaks toimus järjekordne EMÜ Tornijooksu meistrivõistlus.

Päeva alustasid Marger Krumm ja meie maaehituse ja veemajanduse lektor Renno Reitsnik, kes tutvustasid, mis on discgolf ning kuidas ja millega seda mängitakse. Selgus, et Eestis on juba 50–60 000 discgolfi harrastajat, kelle kasutada on pea

150 erinevat rada üle kogu Eesti. Osalejad said ka ise proovida, kuidas ketast õigesti hoitakse ning visatakse.

Jooksutreeningute loengus selgitas Hasso Paap, kui oluline on jooksmiseks valitud jalanõu. Et osaleda jooksuvõistlusel, tuleks trennida järjepidevalt, näiteks teha nädalas üks pikem jooksutrenn, kaks keskmise pikkusega rahulikku jooksutrenni ja üks lõigutrenn. Viimases loengus jagas Indrek Kelk lugusid Tartu Maratoni algusaastatest, rääkis praegustest üritustest

ning sellest, kuidas oleks mõistlik sportimisega algust teha.

Sportliku päeva lõpetas legendaarne Tornijooks, millel osales 18 maaülikooli töötajat/tudengit, kes kõik ka sihikindlalt tipu vallutasid. Meestest jõudis kõige kiiremini treppidest üles Siim Sisask metsandus- ja maaehitusinstituudist ajaga 1 min 12 s. Naiste arvestuses oli võidukas Seila Peek majandus- ja sotsiaalinstituudist ajaga 1.23. Instituutide arvestuses sai kindla võidu metsandus- ja maaehitusinstituut. 🏆

KUUS EMÜ TUDENGIT SAID ROTALIA STIPENDIUMI

Eraannetustel põhinev Rotalia Foundation (USA, Seattle) andis septembris üle 2017/2018. õppeaasta stipendiumid Eesti avalik-õiguslike ülikoolide üliõpilastele. Eesti Maaülikoolist tunnistati 2000-eurose stipendiumi vääriliseks kuus üliõpilast:

➔ Gerly Annok – metsandus- ja maaehitusinstituut, geodeesia ja maakorralduse õppekava, 1. aasta magistrant (soovitaja/juhendaja dots Natalja Liba);

➔ Laura Pihlak – metsandus- ja maaehitusinstituut, met-

sanduse õppekava, 2. aasta üliõpilane (teadur Jürgen Aosaar);

➔ Matis Pääslane – veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut, veterinaarmeditsiini integreeritud õppekava, 2. aasta üliõpilane (prof Mati Roasto);

➔ Siim Sepp – põllumajandus- ja keskkonnainstituut, tootmise ja turustamise õppekava, 2. aasta üliõpilane (lektor Kadri Just);

➔ Tuuli-Ly Tähtjärv – veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut, toiduainete tehnoloogia õppekava 2. aasta üliõpilane (juhendaja Alice Haav);

➔ Pia Katharina Vaan – põllumajandus- ja keskkonnainstituudi, vee ja maismaa ökosüsteemide rakendusbioloogia õppekava 2. aasta üliõpilane (vanemteadur Ülo Väli).

Stipendiaadid valiti konkursi korras välja nende üliõpilaste seast, kes k.a aprillikuu seisuga olid päevase õppevormi 2. aasta bakalaureuseastme, integreeritud õppe eelviimase aasta või magistriastme 1. aasta üliõpi-

lased ning kes esitasid fondi stipendiumikonkursile vormikohase soovivalduse 3. maiks 2018. aastal.

Kokku saavad selleks õppeaastaks avalik-õiguslike ülikoolide (TÜ, TTÜ, EMÜ, TLÜ,

EMTA ja EKA) üliõpilased fondist kokku 50 stipendiumi kogusummas 100 000 eurot, mis on üks suuremaid eraannetusi Eesti üliõpilastele. Viimasel viiel aastal kokku on see summa olnud pool miljonit eurot. 🇪🇪

FOTO: ROTALIA

TOEKAS ÕPIK VÕTAB KOKKU TOIDUAINETE TOOTMISE TEHNOLOOGIAD EESTIS

Eesti Maaülikooli toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia õppetoolis valmis raamat, mille ilmumist on nii väike- kui suurtootjad oodanud kaua. "Toiduainete tehnoloogia" on uus 732 lehekülge tüse kõrgkooliõpik, mis on eriline selle poolest, et ta käsitleb tervet toiduainete tooteahelat.

Pikka aega hõlmas toiduainete tehnoloogia liha- ja piimatoodete õpet. Nüüd on õppekava laiendatud kogu toiduainete tootmise ahelale, selgitas raamatu koostaja, maaülikooli toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia õppetooli lektor Vilma Tatar. Niisiis pole tegu mitte kokaraamatuga, vaid

FOTO: MARLIJS KOEMETS

tehnoloogilise õpetusega, kuidas saada loomsest ja taimsest toorainest toiduaineid.

Esmalt kirjeldatakse toidu tooret, millest hakatakse toiduaineid valmistama, kirjeldas Tatar. Seejärel kirjeldatakse põhiprotsesse (füüsikalised, keemilised ja mikrobioloogilised), mida toormega on tarvis teha, et tekiks id toiduained.

Vahepeal on väike peatükk ka üldistest tehnoloogilistest seadmetest, mida kasutatakse toiduainete valmistamisel ala-

tes pagari- ja kondiitritoodetest piima- ja lihatoodete ning aedviljatoodeteni välja. Kõige mahukam on toiduainete tehnoloogia alane osa, kus käsitletakse piima-, lihatoodete, jookide, kalatoodete ning pagar-kondiitritoodete tehnoloogiat.

Mõeldud on raamat eeskätt bakalaureuseõppe õpikuna, sest selles käsitletakse kõiki toiduainetega seotud valdkondi. Räägitakse ka toiduohutusest ja seadusandlusest ning nende teemadega tegelevatest asutustest. Õpikut on

juba soovinud soetada mitmed toidu käitlejad, aga ka koolid, kus õpe on seotud toiduainete tehnoloogiaga.

Õpiku käsikirja koostamisel osales kümme autorit, põhiliselt toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia õppetooli töötajad maaülikoolist, kuid kaks autorit on ka Tallinna Tehnikaülikoolist. Käsikiri valmis SA Archimedese toel, trükkimist rahastas Eesti Maaülikooli arengufond. Tudengitel on võimalik õpikut laenutada maaülikooli raamatukogust. 📖

LOOMAKLIINIK AITAB NELJAJALGSETEL TERVISLIKULT TOITUDA

Tervislik toitumine on oluline teema nii inimeste kui nende lemmikloomade jaoks. Juba mõned kuud, juulikuu algusest ootab maaülikooli väikeloomakliiniku loomaarst Liisa Siimon toitumisnõustamisele neljajalgseid sõpru, kes juba on või kellel on kalduvus ülekaalulisusele ning rasvumisele.

Ülekaalulisus on loomaarst Siimoni sõnul haigus, mis loob eelsoodumuse raskesti kontrollitavate krooniliste haiguste tekkeks. „Nii humaanmeditsiinis kui veterinaarias tehtud uuringud näitavad, et ülekaalulisus lühendab eluiga ning alandab oluliselt elukvaliteeti. Seejuures on söötmine „imelihtne ravi“ võrreldes eluaegse insuliiniasendusravi või ortopeedilise kirurgiaga,“ sõnas Siimon. Tema peamine soovitus on hoida oma lemmikud vormis.

Kuna internetis ringleb palju teavet kasside-koerte toitumisest, võib loomaomanikel esineda ras-

„Internetis leidub informatsiooni äärmuslikest dieetidest, nagu kasside taimetoitus, mis võib loomale häda teha,“ kirjeldas Siimon. Samuti võib olla toitumisnõustamisest abi krooniliste naha- ja seedeprobleemide käes vaevlevatele lemmikutele. „Muutused looma välimuses – tuhm karvastik, pidev karvaajamine, lihaskõhetus jt – võivad olla mär-

giks, et lemmik ja tema söötmine vajaksid ülevaatamist.“

Siimoni sõnul on vajadus toitumisnõustamise järele suur, kuid kahjuks enamik loomaomanikke seda ei mõista. „Väga paljud lemmikud on ülekaalulised või lausa rasvunud. Paraku ei teadvustata veel kumbagi otsese haigusena, aga selline mõtteviis peab muutuma.“ 📖

FOTO: PEXELS

FOTOD: MARIUS KOEITS

PEREÜLIKOOLI AVAKURSUS PANI OSALEJAIL SILMAD SÄRAMA

RISTO METS

Sel sügisel pärast pausi uuesti käima läinud Pereülikool tõi avapäeval Tehnikamajja kokku poolsada huvilist, teiste seas nii korraldajatele juba vanu tuttavaid kui ka täiesti uusi õpihuvilisi.

Loengulise avapaugu andis taimekasvatuse ja taimebioloogia õpetooli lektor Rein Lillak, kes rääkis kääritatud alkohoolsetest jookidest. „Me ei propageeri joomist, vastupidi, kutsume üles tarbima kangete jookide asemel lahjemat ja väiksemates kogustes,“ rõhutas Lillak juba avasõnades. Lektori sõnutsi on kurb vaadata, kuidas toorainet korraliku ja tervisliku koduse joogi kääritamiseks leidub piisavalt, kuid tihti lastakse marjad põõsastes ära kuivada ning õunad veeretatakse auku. Inimesi tuleb Lillaku sõnul õpetada, et raisku minev tooraine on tegelikult väga väärtuslik ning tuleb lihtsalt õppida, kuidas sellest saada kvaliteetne toode. „Väikestevõtluseks on meil veel ruumi pii-

savalt,“ viitas ta nii toorainele kui nõudlusele.

Mõistagi on paljud inimesed juba harjunud nn traditsiooniliste veinimaade toodanguga, aga Eesti tooraine pole sugugi kehvem, sedastas Lillak. Seda enam, et kodus veini või mõnd muud kerge alkoholisisaldusega jooki kääritades tead sa täpselt, kuidas on kõik tehtud. Kodus ei kasuta keegi reeglina mingeid keemilisi abivahendeid, tekkiv alkohol toimib konservaatorina ning aitab veinis säilitada marjade kasulikke aineid.

Kodune toodang on eelkõige nautimiseks, mitte korraka ära joomiseks, lisas Lillak. 100 ml mahuga veinipokaali võib nautida terve õhtu. Purju see ei tee, aga kui vein on hästi õnnestunud, pakub see

palju rahulolu.

Inimeste huvi kääritatud jookide vastu on kõrge ning ka Pereülikooli publik võttis lektori esinemise väga hästi vastu. „Inimesed olid elevil ja olen andnud ka hiljem nõu.“ Lillaku kursusi pakub avatud ülikool huvilistele sageli, sest see on üks nõutumaid. Samuti rääkis Lillak kääritatud jookidest septembri lõpus „Õöülikooli“ raadiosaates.

Samal ajal, kui täiskasvanud ammutasid teadmisi kääritatud jookide tootmisest, istutasid lapsed erinevaid maitsetaimi, nagu basiilik ja murulauk. Lisaks võrreldi õunasorte, sügisese lehti ja vilju ning tehti muudki põnevat.

AASTAID KÄINUD

Teiste seas istus Pereülikooli täna-

vuses esimeses loengus koolipinki Merike Läll, kellele pole laupäeviti maaülikoolis käimises midagi uut. „Leidsin aastaid tagasi juhuslikult ajalehest Postimees, et Eesti Maaülikooli juures toimub Pereülikool. Väga tore, et selline üritus on olemas,“ leidis ta.

Koos lapselapsega on Läll kursustel käinud alates 2015. aastast ning praegu alustasid nad kolmandat Pereülikooli hooaega. Esimesest hooajast mäletab ta, kuidas rektor andis lapselapsele tunnistuse kätte ning ütles, et see tüdruk on meie kõige noorem üliõpilane, meenus ta.

Lälli sõnutsi on Pereülikool korraldatud nii, et täiskasvanud on oma loengus ja samaaegselt tegeletakse teises ruumis eraldi ka lastega. Lastele õpetatakse taimi tundma, istutatakse, korra valmistati isegi arvuti, loetles ta. Veel on tehtud smuutit, trühvlikomme jm. „Laps ütleb, et Pereülikoolis on lõbus ja mõnus ning ta juba ootab, milal saaks uuesti kooli minna.“

Õpetajad on väga lähedad ning juurde saab ka sõpru, kirjeldas Läll saadud kogemusi. „Olen saanud uusi teadmisi ja näpunäiteid, ka tuttavatele rääkinud ning neid loengutesse kaasa kutsunud.“ Küsimusele, kas Pereülikooli juures võiks ka midagi teisiti teha, vastas ta, et ta ei muudaks selle juures midagi, kuna kõik on hästi korraldatud. „Mõned päevad enne loengut tuletatakse meelde ka, et aeg on kooli tulla.“ Veel rääkis Läll, et ootab loengut aia kujundamisest. Vähemalt osaliselt võib tema soov täituda 9. veebruaril, mil põllumajandus- ja keskkonnainstituudi maastikuarhitektuuri lektor Kadri Maikov räägib imelise aia saladustest.

KAHEKSA KURSUST

Õppeaasta jooksul ootab huvilisi ees veel seitse laupäeva täis uusi teadmisi ja avastamisrõõmu. Järgmine kokku-

saamine tuleb juba 13. oktoobril ning siis räägib majandus- ja sotsiaalinstituudi agraarökonoomika ja turunduse dotsent Uno Silberg sellest, milliseid poliitilised ja majanduslikud arengud toimuvad Euroopa Liidus.

Valikus on veel koolitusi, kus õpetatakse majanduslikku mõtlemist ning antakse edasi veterinaaride tarkusi. Kevade poole tuleb jutuks perekond kui traditsiooniline kooslus läbi uskumuste ja traditsioonide. Traditsiooniliselt õpetatakse viljapuid õigesti hooldama ning kursused lõpetab metsapäev Järvseljal.

Kohtade arv Pereülikoolis pole piiratud, niisiis on soovijad oodatud end kirja panema. Kursusi toetab Eesti Teadusagentuur ning need on osalejatele tasuta. 🍷

Pereülikooli avakursusel tutvusid lapsed puulehtede ja vijladega ning istutasid potti päris oma maitsetaime.

PEREÜLIKOOI AJAKAVA 2018/2019

➔ 22. september – Eesti traditsioonilised kääritatud joogid (Rein Lillak)

➔ 13. oktoober – Euroopa Liit muutustes (Uno Silberg)

➔ 10. november – Kuidas arvutada pühapäevahommikuste pannkookide omahinda? (Helis Luik) 8. detsember – Kui kaelkirjakul on kael haige... (Aleksandr Semjonov)

➔ 9. veebruar – Imelise aia saladused (Kadri Maikov)

➔ 9. märts – Võralõikus puu-viljaaias (Kadri Karp)

➔ 13. aprill – Pere kui traditsiooniline kooslus vanade uskumuste järgi (Argo Moor)

➔ 18. mai – Millest mets jutustab? (Sille Rebane, Tiia Drenkhan)

Lisainfo: pereylikool.emu.ee

Eesti Maaülikool

ÕPIRÄNNE JORDAANIA PÄIKESE ALT VÄIKESSE ÜLIKOOLILINNA

MARI-LIIS KOEMETS

Sel sügisel alustasid maaülikoolis õpinguid välistudengid 35 riigist. Ühtlasi on tegemist ka kõige rahvusvahelisema üliõpilaskonnaga, kes on EMÜ linnakus koos õppinud. Meie rõõmuks on rekordarvu riikide seas esindatud ka Jordania, mille tudengid õpivad maaülikoolis esmakordselt. Uurisime, miks valisid jordaanlased Raghad Yousef (põllumajandusõpe), Areej Salih (toiduainete tehnoloogia õpe) ja Abdul Abus-

hawish (põllumajandusõpe) õpirändeks Eesti, meie ülikooli ja kuidas neile siin meeldib.

Miks valisite õpingud Eestis ja maaülikoolis?

Areej: Koduülikoolis räägiti, et on võimalik kandideerida viiele põllumajandustudengitele mõeldud stipendiumile Eestis. Välisõpingud tundusid kutsuvad ja liiga kaua me ei mõelnud, üsna pea sündis otsus, et proovime maaülikooli õppima saada.

INIMENE

Raghad: Olime täiesti kindlad, et seda ei juhtu. Nii palju oli asju, millega tegeleda: viisa, dokumendid, inglise keele test. Iga kord, kui midagi tehtud sai, tuli lagedale uus ülesanne. Kokkuvõttes oli pingutus seda väärt, isegi väga! Valikus oli ka Praha, kuid EMÜ oli meie jaoks parem, kuna siin on rohkem kursuseid, mida õpetatakse inglise keeles.

Abdul: Eesti ei ole nagu Prantsusmaa ja Saksamaa, kus käivad paljud. Siin pole koos nii palju erinevaid rahvusi. Isegi siia lendamine on keeruline, meie pidime näiteks Istanbulis ümber istuma. Aga mulle meeldib avastada uusi kohti ja inimesi ning tutvuda uue kultuuriga.

Kuidas olete sisse elanud?

Areej: Eestis on väga ilus ja rahulik ning ma armastan siinset loodust! Siiani on kõik hästi sujunud.

Raghad: Kõik on väga tore, ühtegi halba kogemust ega intsidenti ei ole olnud. Me käime väljas, veedame koos aega, suhtleme uute inimestega – kõik on lihtne. Tartu on väike, aga siin on palju avastada. Igal jalutuskäigul näeme midagi uut ja ilusat, mida jäädvustada.

Abdul: Tartu on väga armas, nagu mu teine kodulinn – lihtne ja imeline samal ajal. Kõik on väga hästi organiseeritud, näiteks bussisüsteem. Jordaanias on see vastupidi väga keeruline.

Kuidas on elada täiesti iseseisvalt, võõras riigis?

Areej: Minu jaoks on see üsna keeruline, kuna elan koos perekonnaga. Alguses oli raske üksi olla, kuid teadvustasin endale, et see tunne on ajutine ja mingil hetkel ma lihtsalt harjun. Usun, et siinoldud aeg tuleb väga tore.

Raghad: Ma tuln siia, et saada täiesti uus kogemus, kuna ma pole kunagi oma perekonnast eemal olnud.

Täiesti esimest korda pean vastutama kõigi oma asjade eest ise. Toit, riided, koristamine... Kui ma jään haigeks, siis kannab Areej minu eest hoolt. See on eelis, kui saad uuest kogemusest osa koos sõbrannaga. Üksi elamine mulle meeldib. Juba esimestel päevadel tundsin, et see on küll täiesti uus, aga väga põnev. Kindlasti mõjub see meile hästi.

Abdul: Mul on väike koduigatsus, aga sõpradega koos olemine aitab. Võib-olla talvel on igatsus suurem, kuna siis tuleb rohkem aega ühikatoas veeta.

TARTU ON VÄIKE, AGA SIIN ON PALJU
AVASTADA. IGAJALUTUSKÄIGUL NÄEME
MIDAGI UUT JA ILUSAT, MIDA JÄÄDVUSTADA.

Võrrelge elu Jordaanias ja Eestis.

Areej, Raghad ja Abdul arutlevad koos: Jordaanias ei ole vaiksaid nurgataguseid – kõik on väga rahvastatud ja poed on lähestikku. Eestis oleme juba neli korda rannas käinud, kuna kodus ei ole meil järvi ja jõgesid linnade läheduses. Sellist käiku tuleb ette planeerida ja mitu tundi kohale sõita. Meie toidus kasutatakse palju vürtse ja see on hästi maitsev, kuna süües tunneb nii palju erinevaid maitseid. Sellepärast võtsime oma lemmikvürtse ka kodust kaasa. Siin oleme proovinud näiteks kiirtoitu, nagu pizza, mis oli hästi tehtud. Palju oleme süüa ostnud Rimist. Meie lemmik on Eesti juust, mis maitseb väga hästi.

Mis tundub kõige suurem väljakutse?

Raghad: Kõige olulisem on üle elada talv. Jordaanias ei lähe pooltki nii külmaks.

Areej: Oleme kuulnud, et siin võib tulla kuni -25 kraadi. Meil on küll salilid, mütsid ja kindad, aga pole kindel, kas sellest kõigest piisab. Lund ei ole

Ülevalt vasakult: Areej ja Raghad.

All: Abdul

Jordaanias välitstudengid nautivad uut keskkonda ja kogemusi, mida Eesti neile pakub.

me näinud neli aastat. Loodame seda väga Eestis näha!

Abdul: Olen teistega nõus. Muide, sellist tuult, nagu on Eestis, kutsutakse meil tormiks.

Mida arvavad välisõpingutest teie perekonnad?

Raghad: Alguses andsid nad märku, et me võime küll kandideerida, kuid nad pole kindlad, kas me selle pakkumise tegelikult ka vastu võtame ja läheme. Me proovisime oma õnne ja saime hakkama. Kui ma dokumentide ja viisaga tegelema hakkasin, jõudis neile päriselt kohale, et see juhtubki. Kergendav asjaolu oli kindlasti see, et tulime Areejiga koos, kuna meie perekonnad on lähedased. Kuid isegi siis, kui Areej poleks tahtnud lõpuks tulla, oli minu isa elevil ja elas mulle kaasa. Ta tahtis, et saaksin uudistada uues riigis, näha uusi inimesi, kultuuri, kombeid jne. Ema võtab minuga siiani üle päeva ühendust ja ütleb, et oma

viite kuud naudiksin, kuna mingi hetk tuleb ikka koju tagasi tulla.

Õppimine Eestis on kindlasti teistmoodi?

Areej: Võtan siin nelja õppeainet,

SIIN ON ÕPINGUD PAINDLIKUD NING ME SAAME PROFESSORITEGA ASJADE ÜLE PÄRISLT ARUTADA.

millega kaks kuuluvad magistriõppe kavas. Nende jaoks pean ikka korralikult õppima. Lisaks on mul mõned lektorid, kes õpetavad eesti keeles ning tõlgivad vaid osa oma jutust. Materjalid antakse küll inglise keeles, aga väga palju on ise õppimist.

Raghad: Minu rühmas õpivad ainult vahetusüliõpilased, seega on suhtlus lihtsam. Lektorid, kellega olen kohtunud, on suurepärased. Nad räägivad oma kogemustest, küsivad palju selle kohta, mida mina olen õppinud ning nendega ei teki barjääri.

Abdul: Tõesti, siin on õpingud paindlikud ning me saame professoritega asjade üle päriselt arutada. Nad on väga sõbralikud. Jordaanias on kõik hästi kindel ja struktureeritud, seal ei tunne

sidet õppija ja õpetaja vahel. Eestis on rohkem grupitöid, esitlusi ja uurimusi, mis muudavad õppimisprotsessi põnevaks.

Tudengid õpivad maaülikoolis Erasmus+ üleilmse õpirände programmi raames. Ka EMÜ tudengitel on võimalik kandideerida kevadsemestriks vahetusüliõpilaseks nii Jordaaniasse kui ka paljudesse teistesse riikidesse Euroopas ja kaugemal. Tähtsaks aeg taotluse esitamiseks on 15. oktoober. Täpsem info: <http://www.emu.ee/oppijale/oppimine-valismaal/>.

EESTI MAAÜLIKOOLI VÄLIS(KÜLALIS)ÜLIÕPILASTE ARV JA PÄRITOLURIIGID AASTATEL 2014–2018

AASTA	TASEMEÕPE	ÕPIRÄNNE
2014	41 vastuvõetut 11 riigist	157 vahetustudengit 29 riigist
2015	46 vastuvõetut 12 riigist	158 vahetustudengit 33 riigist
2016	45 vastuvõetut 13 riigist	141 vahetustudengit 32 riigist
2017	44 vastuvõetut 10 riigist	188 vahetustudengit 48 riigist
2018*	54 vastuvõetut 18 riigist	61 vahetustudengit 26 riigist

*ühe semestri andmed

Arvude aluseks on tudengi kodakondsus, mitte saatva ülikooli asukohariik.

FOTO: KRISTJAN SEPP

METSANDUS- ÜLIÕPILASED KÄISID MEHHIKOS IDEID AMMUTAMAS

LIISA-LOTTA VEIKEN

Vasakult: Kristjan Sepp, Mari Tuvikene ja Kristjan Tall kannavad seljas Mexican Bajasid ehk Mehhiko dressipluuse.

Kuigi Mehhiko metsandus on võrreldes Eesti omaga erineval arengutasemel, on neilt siiski õppida. Lisaks uutele ideedele said metsandustudengid Mehhikost häid mõtteid järgmise rahvusvahelise metsandustudengite sümpoosioni (IFSS) korraldamiseks.

Kolm maaülikooli metsandusüliõpilast – Kristjan Täll, Kristjan Sepp ja Mari Tuvikene – osalesid Mehhikos kahepäevase Rahvusvahelise Metsandustudengite Organisatsiooni (IFSA) sümpoosionil. Küllastati nelja Mehhiko osariiki, nähti kaktuse- ja pilvemetsa, käidi erinevates puukoolides, kasvandustes, tööstusettevõtetes.

Sümpoosionile mindi seekord aga lisaeesmärgiga saada kogemusi ja ideid ürituse korraldamiseks, kuna järgmisel aastal leiab IFSA sümpoosion aset Eestis.

JÕULUEHETE POED JA PRÜGI-KORJAJAD

Eesti Metsaüliõpilaste Seltsi juhatuse esimees Mari Tuvikene kirjeldas vär-

FOTO: MARI TUVIKENE

*Vasakul: Kaktusemets
Helia Bravo Hollis botaa-
nikaaias*

*Paremal: Mehhikos toimu-
nud metsandussümposio-
nil osales rahvusvaheline
seltskond.*

vikaid detaile kohalikust elust ja seal nähtust. Tema sõnul oli huvitav näha, kuidas juba suvel nii suures mahus jõuludeks valmistutakse. Sümpoosio- nil osalejad külastasid suurt jõulue- hete tehast, kus näidati kogu tootmis- protsessi etapiliselt nullist kuni toote poeletile jõudmiseni. „Terve väike linnake tehase lähistel oli täis sama tehase poode. Selline tunne oli, et jõulud on kohe-kohe ukse ees,“ rääkis Tuvikene. Külastati ka kahte jõulu- kuusekasvatust, mis tundusid Tuvi- kese sõnul üsna edukad olevat. „Puud olid ilusad ja nende eest kanti igapäe- vastselt hoolt,“ kirjeldas ta.

Teise asjana meenutas Tuvikene, et Mehhikos nappis prügikaste ja enamasti näitas silt, et järgmise prügikastini on 500 meetrit. „Prügi visati

ikka meeletult palju maha. Üritavad küll sorteerida, aga see ei tule neil väga välja, sest prügikonteinerites on ikka kõik segamini,“ leidis ta. Tuvi- kese sõnul on Mehhikos prügikastide asemel tänavatel hoopis hulganisti prügikorjajaid, kes tänavad puhtad hoiavad. Just nagu eelmisel aastal külastatud Lõuna-Aafrika Vabariigis, on ka Mehhikos tähtis hoida töötuse protsent madalal.

POTENTSIAALI KUI PALJU

Tuvikene mainis seika, kus külastati jõulupuude istandust. Seal kasuta- sid eestlased juhust ning uurisid ühe nulu vanuse kohta. „Nägi välja nagu 120-130-aastane,“ meenutas Tuvi- kene. Hiljem selgus, et nulu vanuseks oli hoopis 60 aastat ja mehhiklaste

jaoks oli tegemist juba väga vana metsaga. „Meie jaoks on ju vana mets 200-aastane,“ naeris Tuvikene.

Seetõttu arvab ta, et mehhiklastel on metsatööstuseks potentsiaali küllaga ning õppimistahe olevat kohalikel samuti suur. „Kohalikud metsamehed rääkisid, et õppimas ja oskusi arendamas on käidud nii Euroopas, USA-s kui ka mujal. Tegelikult on ka Mehhikos üle 30 ülikooli, kus metsandust õpetatakse,“ sõnas Tuvikene. Ta ütles, et on näha, et neil on uued tehnoloogiad olemas, kuid enamikul metsameestest on siiski vaid keskharidus ja puuduvad vajalikud oskused masinatega töötamiseks.

VÕIMALUS NÄIDATA EESTI METSA, METSANDUSTÖÖSTUST JA LOODUST

Sümposiooni korraldamine Eestis otsustati juba eelmisel aastal Lõuna-Aafrika Vabariigis ning alates sellest ajast on tegeletud sponsorite otsimisega ja paljude muude korralduslike küsimustega. „Eestlased, kes olid Lõuna-Aafrika Vabariigis kohal ja kelle ettekande peale meid uueks korraldajariigiks valiti, helistasid kohe sponsoritele ning tegid esimesed kokkulepped, tänu millele taolist suurüritust üldse korraldada saamegi,“ sõnas Tuvikene.

Eelarve on küllaltki suur, kuna Eestisse tuleb kokku 110-120 tudengit üle maailma. Tuvikese

sõnul on osad sponsorid juba olemas ning suureks abiks on just oma seltsi vilistlased. „Praegu on kõige suurem rõhk pandud sponsorite leidmisele,“ ütles Tuvikene.

Tema sõnul on korraldustii- mis praegu üheksa inimest, kelle tööülesanded ja tegevusplaan on juba paika pandud. Tuvikese jaoks tähendas Mehhikos käimine ka head kogemust – mis oli hästi, mis halvasti, mida teha uutmoodi.

Eelkõige annab ürituse korraldamine Tuvikese sõnul võimaluse metsasektori mainet tõsta ja näidata välismaalastele Eesti imelist loodust – meil on ju metsad ja rabad! „Tihti peale me ise ei oska näha, kui ilusas kohas me tegelikult elame,“ lõpetas ta. 🌲

FOTO: CARLOS DAVID GONZALES

DUELL

FOTO: MARI-LIIS KOEMETS

SPORTLIK DUELL - TORNIJOOKS

NIMI: Allar Padari

VANUS:

ERIALA: metsakorralduse ja metsatööstuse õppetooli teadur

SPORTLIKUD HOBID: orienteerumine, bridž

TULEMUS: 01:19

NIMI: Seila Peek

VANUS: 22

ERIALA: majandus- ja sotsiaalinstituudi tudeng

SPORTLIKUD HOBID: jooksmine, jõusaal, rattasõit

TULEMUS: 01:23

ÜLIKOOILILINNAKU SERVA TULEB PUBI

RISTO METS

Endine Tähtvere mõisa tall ja tulevane kõrtsihoone asub Bettoni ühiselamust (paistab taustal) otse üle tee.

Aastakümneid on Tuglase tänava ääres otse Bettoni ühiselamu vastas seisnud nukralt tühjana ja lagunenenud omaaegne mõisatallide kompleks. Nüüd soovivad kesklinnas asuva Õlleministeeriumi pubiga seotud ettevõtjad peatada vana muinsuskaitsealuse hoovi lagunemise ning rajada sinna korraliku pubi ning peopaiga. Meelelahutusasutus ülikoolilinnaku vahetus naabruses kahtlemata avardab ajaveetmisvõimalusi. Loodetavasti siiski mitte nii palju, et tudengitel õppimine unarusse jääb.

TUTVUSTASID PLAANE

Tulikuumal 26. juuli õhtupoolikul tutvustasid ettevõtjad tulevast meelelahutuskohast umbes sajale kokku tulnud huvilisele. Kivimüüride vahel kõrgunud umbrohi oli kenasti maha trimmerdatud, hoovi nurgas grillis tuntud kokk Mihkel Manglus külalistele toitu, õllemeister Aitel Käpp valas

välja keelekastet ning kunstiajaloolane Enriko Talvistu kõneles, mis hoones see kunagi oli.

Ikka ja jälle kostus kokku tulnute seast küsimus: millal siis kõrtsi võib tulla? Ehitusloa taotlus on sisse antud, muinsuskaitse eritingimused on väljastatud, vastasid kinnistu uued omanikud. „Maas näete veel klaasikilde ja

siin on palju koristada vaja, aga küll kõik korda saab,» märkis õllemeister Aitel Käpp, kel on plaanis siinsamas avada ka käsitööõllede pruulikoda.

Tähtvere ehk Techelfer'i mõisa tallide asukohale on viimase paarikümne aasta vältel soovitud ehitada nii elumaja, büroopinda kui ka näiteks autoremonditöökoda, sedastas kunstiajaloolane Enriko Talvistu. Niisiis on praegused ettevõtjad neljandad, kes taotlevad siin tegutsemiseks muinsuskaitse eritingimusi, tõdes ta.

Kunstiajaloolase kinnitused pole kastell-lauda täpne ehitusaeg teada. Näiteks 1830. aastatel neid maju veel ei olnud, 1860. aastal koostatud mõisa hoonete plaanis on need aga juba märgitud. „Üsna suur linnaäärne mõis oli siin.“ Lisaks tallidele asus siin arvatavalt noorloomalaut ning põldudelt juhiti siia kraav, mille

TALLIDE ASUKOHALE ON VIIMASE
PAARIKÜMNE AASTA VÄTEL SOOVITUD
EHITADA NII ELUMAJA, BÜROOPINDA KUI KA
NÄITEKS AUTOREMONDITÖÖKODA.

olemasolu me näeme Bettoni ühiselamu taga, et loomadel oleks joogivett.

ROHKEM KUI 100 KOHTA

Pärast mõisaaja lõppu hoonestu funktsioon säilis. Nõukogude aja viimastel aastakümnetel tegutses tallides Tartu ratsabaas, mis kolis ära Luunjasse 1990. aastate alguses, kõneles Enriko Talvistu. Sellest ajast alates pole Bettoni ja Torni vahetus naabruses teadaolevalt enam loomi peetud.

Vahepeal oli jutuks ka EPA klubi toomine nendesse ruumidesse, kuid juttudest kaugemale ei jõutud, tõdes Talvistu. Omalt poolt julgustas ta ettevõtjaid oma plaaniga kindlasti edasi minema, sest kesklinnast Tallinna poole linnas ühtegi korralikku söögikohta ei ole. „Kõige tähtsam on, et need majad siin ei laguneks,“ lisas ta.

Aitel Käpp nõustus, et tõepoolest pole selles linnaosas korralikku kõrtsi. Nii ongi ettevõtjatel plaan rajada viisakas koht, kuhu tulla öhtul välja. Kus oleks õdus maitsta head sööki ning kohapeal kääritatud õlut. Sisearhitekt Üllar Variku esialgse plaani järgi tuleb tallihoonesse suur, enam kui 100 inimest mahutav saal ja teistesse ruumidesse pruulikoda. „Ei hakka me siin propageerima Inglise pubikultuuri ega tee ka päris trahterit,“ selgitas Aitel Käpp, lisades, et tuleb üks korralik nüüdisaegne õllesaal. Tulevikus ei puudu sealt ka lava, kus nädalalõppudel saavad esineda erinevad kollektiivid.

AASTA-PAARI PÄRAST

Ehkki uue publi ehitamine võtab palju aega ja energiat, jääb ka Õlleministeerium kesklinnas avatuks, kinnitas Margus Nõmm, kes on samuti üks õlletalli eestvedajaid. Tema sõnul oli arendajatel soov alustada kompleksi korrastamisega juba sel sügisel, kuid Tartu linnavalitsuse seatud erinevatest nõudmistest ja tingimustest on seni õnnestunud täita umbes 90 protsenti.

Töödega loodetakse nüüd alustada kevadel ja uus eesmärk on ukсед avada hiljemalt kahe aasta pärast. Asjade sujumise korral mõistagi varem, lisas ta. ☞

TUGLASE 10 KINNISTU

* Ehitusregistri andmetel on kinnistul kaks lauta. Neist ühe ehitusalune pind on 249,6 ruutmeetrit. Laut, kuhu arendajad soovivad kõrtsi rajada, katab maapinnast 769,8 ruutmeetrit.

* Hoonestu on tunnistatud kultuurimälestiseks kultuuriministri määrusega alates 20.03.1997 ning majad on muinsuskaitse all. Allikad: www.ehr.ee; register.muinase.ee

ÜLIKOO LIS KUJUNDAD ISE OMA ELU PARIMAD AASTAD

EMÜ ÜLIÕPILASESINDUS

Tudeng, see artikkel on mõeldud sulle!

Loe järgmised küsimused endale ette, võid ka kõva häälega. On sul esimene, kolmas või viies aasta ülikoolis? Oled loomaarmastaja, looduslaps või mehhaniseerija? Õpid sa erialal, mis köidab su tähelepanu?

Tore! Mõtle nüüd kaasa. Kui küsida: “Kas oled üliõpilane?”, siis vastad: “Jah!”, sest oled ülikooli nimekirjas ja täidad loodetavasti kõiki kohustusi, mis sul on vaja õpingute ajal täita. Sa tead, et ülikool on parim võimalik koht, kus omandada erialaseid teadmisi. Lisaks ülikoolis pakutavale elad tudengielu. Elu, kus ei puudu sõbrad, töö, trenn või peod. Üliõpilasena tunned,

et sul on alati palju valikuid ning võimalus valida. Sa tead, et kõik tehtud valikud otsustavad, millised on sinu meelde jäävad aastad ülikoolis.

11. septembril toimus ülikoolilinnakus EMÜ Üliõpilasesinduse ja õppeosakonna eestvedamisel tõeline infovalang kõigile üliõpilastele, et pakkuda võimalust osa saada ja kuulda, mida kõike on võimalik teha lisaks ülikoolis õppimisele. Kohal oli keelekeskus (rahvusvaheliste maitsetega), raamatukogu, ERAMUS+ programmi eestvedajad, EMÜ erialaseltsid ehk Eesti Metsaüliõpilaste Selts, EMÜ Keskkonnakaitse Üliõpilaste Selts, Tehnikaüliõpilaste

Selts, Eesti Maastikuarhitektuuri Üliõpilaste Selts.

Sai meisterdada, end proovile panna, käia ühiselamu Torn katusel nautimas vaadet kogu Tartule, võtta osa spordiklubi minitreeningutest. Üliõpilasesindus jagas lahkelt tundenginänni ja kogu ürituse vältel tunti linnakus mõnusat pannkoogilõhna.

Tudengiüritustel kohtad inimesi, kes juhendavad tulevikus sinu praktikat, on lausa tööandjaks või kolleegiks. Miks mitte luua kontakte nüüd ja praegu? Kasuta oma võimalust arukalt. Need on sinu Elu Parimad Aastad. Julge osa võtta tudengielust! 🍷

FOTO: ERAKOGU

PRAKTIKANT ISLANDIL: INIMESTE TÄNULIKKUS MOTIVEERIB

ALAR HÄRM

LOODUSTURISMI ÜLIÕPILANE

Sel suvel täitsin oma unistuse ning võtsin osa vabatahtliku töö programmist Islandil. Praktika saarel näitas mulle loodusturismi tõelisi väljakutseid ja rõõme.

Esimese tõuke Islandi kohta rohkem uurida sain filmist „The Secret Life of Walter Mitty“. Samal ajal pidime inglise erialakeele aines tegema esitluse teadusartikli põhjal. Filmist ajendatuna hakkasin kodutöö tarbeks lugema Islandi ja seda käsitlevate uurimistööde kohta. Materjali otsides leidsin Islandi Keskkonnaagentuuri kodulehekülje, kus olid ühtlasi üleval ka nende vabatahtliku töö programmid. Esimese hooga minust paraku kandideerijat ei saanud. Nagu ikka – kõik tundus väga lahe, aga sel hetkel jäi asi sin-napaika. Et peale aastast viivitust oli mõte Islandist ikka minuga, otsustasin vabatahtlikuks kandideerida.

Programmist osa saamiseks

pidi täitma avalduse ja esitama motivatsioonikirja. Aprillis teavitati, et olen pääsenud järgmisesse vooru, milleks oli vestlus läbi Skype'i. Kandidaate oli umbes 100 üle kogu maailma, kohti ainult 16. Kuigi ma polnud kindel, kas õnn mulle naeratab, olin asju ajanud nii, et mineku korral oleks kõik dokumendid ja paberid korras. Õnn naeratas.

VÄLJAS MUGAVUSTSOONIST

Ühel ja samal ajal oli Islandil praktilik neli rühma, igas neli liiget ja meeskonna juht, kes aeg-ajalt vahetus. Koos veetsime üheksa nädalat, reisides igal nädalal uude asukohta. Töö käis põhiliselt rahvusparkides ning oli suuresti füüsi-

line. Juba esimesel nädalal oli meil väljaõpe, et omandada erinevad tehnikad matkaradade ehitamiseks ja parandamiseks. Kivist trepid ja rajad, puidust trepid ja laudteed, kõiksugu maastikuhaljastus: samalde siirdamine, looduslik ära-vool. Õppisime palju ja parimatelt! Nädala pärast tuli asuda tööle ise-seisvalt. Programmi poolt olid auto ja tööriistad. Üheksast nädalast kuuel olid meie elu- ja ööbimiskohaks telgid. Ka söögi valmistamine käis suures telgis, kust ei puudunud lauad, pingid, gaasipliidid jm vajalik. Süüa ostsime kord nädalas.

RUTIIN JA SEIKLUS KÄSI-KÄES

Töö käis esmaspäevast reedeni. Kell kaheksa oli hommikusöök,

FOTO: CHRISTOPHER LONG

mille valmistasime vahetustega. Kella üheksast viieni oli ette nähtud tööaeg. Töötempo ise oli pigem rahulik, tegime palju teepause ja sõidu peale kulus ka aega. Pärast tööd tegime endale õhtusöögi ning vaba aeg oli igauhe enda sisustada. Sel ajal käisime palju matkamas – isegi südaööl, kuna väljas oli valge umbes 22 tundi ööpäevas. Tänu kohalikele saime palju tegevusi teha täiesti tasuta, näiteks käisime ratsutamas, laevaga vaalasid vaatamas ja koobastes seiklemas. Suur pluss oli ka meile antud kohalike keeli „Jeep-jeep“ ehk maastur, millega pääses igale poole. Näiteks oli mägedes täiesti tavaline, et tööle sõitmiseks tuli sõita läbi jõgede.

PRAKTIKA TÄIS KATSUMUSI

Suurim väljakutse oli kindlasti see, et pidin üheksa nädalat eemal olema oma abikaasast Brendast, kellega koos õpime loodusturismi. Olen nii harjunud, et kaaslane on kõiges toeks ning järsku tuleb täiesti ise hakkama saada. Raskusi pakkus ka ilm. Kui Eestis oli 15 aasta parim suvi, oli Islandil viimase 104 aasta halvim suvi. Elada ja töötada õues, kui sajab vihma vähemalt neli korda nädalas, on üsna väljakutsuv. Riided on konstantselt niisked. Ka temperatuur oli erinev – kohati oli ainult mõni soojakraad, samas oli ka

nädal, kui väljas oli lausa 20 kraadi. Just vihm oli see, mis oli kohati talumatu, kuna Islandi vihm ei ole Eesti vihmaga võrreldav. Seal ei saja vihm ülevalt alla, vaid paremalt vasakule. Õnneks oli meil enamasti olemas soe koht, kus saime asju kuivatada ja ise varjus olla.

RÕÕM TEISTE AITAMISEST

Iga kogemus õpetab, olgu olukord kui tahes lootusetu. Oma projektiga algusest lõpuni tegelemine andis palju motivatsiooni ning tekitas hea tunde. Sageli nägime, kui tänulikud olid sealsed kohalikud selle eest, et olime neile appi läinud. See on kõige suurem tunnustus!

Mis puutub spetsialiseerumisse, andis praktika mulle kinnitust, et tahan tegeleda loodusturismi infrastruktuuri väljajahitamisega. Islandil oli väga hästi näha, kuidas riik ei ole valmis vastu võtma sellist rahvamassi, nagu seal käib. Ka Eestit võivad ees oodata sarnased probleemid, kui me ei tegele piisavalt infrastruktuuri väljajahitamisega.

Igal juhul soovitan ma kõigil kaaluda praktikat välismaal. Erasmus+ on selleks ideaalne võimalus! Kui sinu huvides on looduses viibimine ja selle kaitsmine, uued teadmised, kohtumine suurepäraste inimestega, siis pane oma avaldus teele. 🇪🇺

Vasakul: Sel päeval oli tööülesanne tuua matkaraja tipust alla kõik sodi.

Paremal: Matkaraja kuivendamiseks kasutasime kive.

VILISTLANE JORMA KÜTT RASSIB KODUTALUS

MARI-LIIS KOEMETS

"Usun, et efektiivsus on võtmesõna, mille poole võiks iga talunik püüelda", mõtiskleb maaülikooli vilistlane ja noor veinitootja Jorma Kütt. Maailm muutub iga päev. Pidevalt tuleb välja uusi lahendusi, millega oma tootmisahelat täiustada. „Olen seda meelt, et talunik peab olema vastuvõtlik muutustele, et saada oma tööst maksimaalset kasu.“

Kunas tekkis sul huvi talu pidamise vastu?

Elu maal on mulle alati meeldinud. Sündisin Ulge talus – nii see teekond algas. Sel ajal tegeleti meil teraviljakasvatusega. Kuna maaressursist selleks ei piisanud, leidis pererahvas, et aiandus oleks talule õigem suund. Siis kasvasime vaarikaid, praegu tegeleme põhiliselt maasika- ja arooniakasvatusega. Et seda kõike vääridada, läheb sellest aastast käima veiniköök.

ning õppisin aiandust, et saada sektorist terviklik pilt.

Millal löid kodutalu alt päris oma ettevõtte Ulge Mahe?

Ettevõtte löin ülemöödunud aastal, kui hakkasin asjaga väikesti tegelema. Tänavu sügiseks on meil valmis veiniköök, mille jaoks ehitasime eraldi hoone. Septembri keskpaigas lõpetasime sees suuremad tööd, kokku ehitasime veinikööki umbes pool aastat. Veel on jäänud viimased

kult kuuluvad süsteemi juurde ka villija ja korkija. Kõik on automatiseeritud. Kui räägime mahutitest, siis võimaldab meie veiniköök vähemalt esialgu toota aastast kuni 5000 liitrit veini.

Millisest toorainest veini toodate?

Oleme katsetanud kõike alates kuusevõrsetest ja kõrvitsast lõpetades ootuspärasemate kultuuridega nagu õun ja aroonia. Kõike, milles on vähegi suhkrut, saab kääritada.

VEINITOOTMINE KUI SELLINE VÕIKS LUUA
LISANDVÄÄRTUST MEIE TURISMISEKTORILE.
NÄITEKS PAKUTAKSE JUBA PRAEGU
SKANDINAAVIAS RINGREISI EESTI
VEINITALUDESSE.

Kas õppimine maaülikoolis tuli loogilise jätkuna?

Üldse mitte, see oli väga konarlik tee. Pärast keskkooli eksperimenterisin lavakunstikooliga. Sain esimesest voorust edasi, kuid pärast seda jäi asi katki. Edasi alustasin õpinguid Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis õenduse erialal. Õenduses ei lõpetanud ma esimest semestritki, kuna sisetunne ütles, et minu huvid on teised. Alles siis astusin maaülikooli põllumajandussaaduste tootmise ja turustamise erialale, magistriõppes realiseerisin oma teise huvi

peensused Veterinaar- ja Toiduametis ning Maksu- ja Tolliametis ning siis saame ametlikult tootmisega alustada.

Mida sisaldab üks tõeline veiniköök?

Hoone ise ei ole tegelikult nii võrd oluline, palju olulisemad on seadmed, mida tootmiseks kasutada, kuna nendest sõltub palju. Meil on väga kvaliteetne tootmisliin: kõik algab pesuseadmetest, edasi tulevad purustamisseadmed, pressid, eelfiltrid ja kogumisvannid. Loomuli-

Miks peaks Eestis olema veel üks veinitootja? Millega valdkonda panustate?

Selles osas on sul õigus, et Eestis on veinitootjaid juba päris palju. Minu meelest on see ainult tore, et veinide tootmine on sellise hooga käima läinud. Veinitootmine kui selline võiks luua lisandväärtust meie turismisektorile. Näiteks pakutakse juba praegu Skandinaavias ringreisi Eesti veinitaludesse. Teisest küljest vaadates on sellise asjaga jaemüügis ainult Eesti turul keeruline ära elada. Meil toodetud veinid on atraktiivsed hoopis lääneeurooplastele, kelle jaoks see on puhas eksootika. Sestap olen püstitanud tulevaks aastaks eesmärgi jõuda Luxembourgis müügile oma arooniaveiniga.

Mis on vaja korda ajada, et jõuda veiniga välisturule?

Kõige olulisemad on sidemed ja tootearendus. Me võime küll kodus veinipüti ümber mekkida ja mõelda, et see on jube hea toode, talutoodang ja puha, kuid sellest üksi ei piisa. Toode peab maitsema nii hästi, et see oleks vastuvõetav meie partneritele. See tähendab, et saadame neile proovimiseks toodet ja arendame seda seni, kuni nad sellele „jah“ ütlevad.

Kas Eesti turule sisenemine on sama komplitseeritud?

Mina isiklikult olen Eesti turu välistanud, seega jään vastuse võlgu. Kuid tõenäoliselt on see lihtne, kindlasti lihtsam. Kuna jaeketi juurdehindlus on päris korralik ja toote omahind ei ole ka odav, ei näe ma sellel mõtet. Eestlane ei ole valmis kohaliku veini eest maksma viisteist eurot, läänes sellist muret pole.

Mida lisaks veinile veel toodate?

Enamasti läheb kogu kasvatatu müügiks. Väikse osa müüme hulgitööstusesse, kus toodetakse mahla, moosi jne. Enamuse turustame turulettidel või otse talus.

Kuidas oma kodutalu ja kasvatatu nähtavaks teete?

See on kindlasti pool, mis on kõvasti vajaka. Varem ei ole meil olnud suurt vajadust turunduseks, kuna olemas on kindlad kontaktid, kes meie toodangut alati ostavad. Nüüd see kindlasti muutub, kuna oleme ise muutunud mitmekülgsemaks ning seda tuleb ka teistele näidata. Kuid need on tulevikumured.

Kui suur on konkurents?

Maasikakasvatuses on konkurents tihe. Lisaks on see tohutul keeruline valdkond. Selleks, et saada normaalse kvaliteediga marju, tuleb teha meeletult tööd. Kõik algab mullast, taimekaitse ja väetamine peavad olema täpselt paigas, kuid see kõik tuleb ainult kogemusega. Lisaks veel ilmastik. Näiteks kui oleks olnud sademeterohke suvi, oleks enamik maasikaid hallitama läinud.

Teil on kasvutingimused eeldatavasti paigas?

Peamurdmist on päris palju, aga taimekaitse ja väetamised on meil paigas. Paratamatu on see, et ilmastikule ja heitlikele ilmadele oleme endiselt vastuvõtlikud, selle vastu ei saa. Tegelikult saab, kuid selleks on jällegi kallimad lahendused. Näiteks ühes talus kasvatatakse maasikaid kiletunnelites ning sealne talunik on teinud investeeringu, mis tasub ära.

Mis on teie konkurentsieelis, et saada toodang kokkuostjale müügiks?

Maasikakasvatuse puhul pole küsimust, kas saad toodangu müüdnud või mitte. Küsimus on selles, mis hinnaga. Hästi tähitis on kvaliteet – su partnerid peavad teadma, et toodang on kvaliteetne. Siis saab ka hinnas paremini läbi rääkida. Mõistlik on planeerida selliselt, et kasvatades on igal ajal valmivaid marjasorte. Nii on koristusaeg pikk ja toodangut jagub läbi suve.

Miks on välismaalt tulev maasikas odavam?

Maasika tootmiskulud ja omahind on lihtsalt niivõrd palju odavamad. Vahel on ka enda

jaoks müstika, kuidas nad saavad oma toodangut sellise hinnaga ära anda.

Miks peaks eelistama Eesti maasikat?

Ma arvan, et kui ostad kodumaist toodangut, on sul teatud kindlus. Eesti toodangu imago on nii hea, et klient teab, et ostetu on kvaliteetne ja puhas. Nii palju usalduskrediiti on Eesti põllumehele küll.

Milline näeb välja sinu argipäev?

Talu pidamine on mul rohkem hobi, millega tegelen igal vabal hetkel. Kevadest saadik olin aga asendustalunikuna tööl Eestimaa Talupidajate Keskliidus. Töö toimib selliselt, et kui talumees jääb haigeks või tahab puhkust, saadetakse taluliidust mind teda kokkulepitud perioodiks asendama. Kuna praktikas ei toiminud see töö päris nii, nagu oli ette nähtud, töötan oktoobrist müügispetsialistina ettevõttes Scandgara Eesti. Tegemist on Eesti ühe suurima ettevõttega, mis tegeleb loomastööda tootmise ja müügiga, väe-

taluniku teenus on nende jaoks odav, mistõttu kasutasid nad seda odava tööjõu saamiseks. Talunik on ise kohapeal, lihtsalt üks töötaja on lisaks. Muidugi oli ka kohti, kus süsteem toimis ja ma reaalselt asendasin inimest, aga oli ka selliseid, kus tegin peremehga üldelhitustöid ning ladusin puid. Sel hetkel mõtlesin küll, et see ei ole see, mida ma koolis õppisin, ning üsna kiiresti sai mõõt täis.

Kas andsid neile tööperioodi lõpus ka tagasisidet, mida võiks paremini teha?

Jah, ma olen neile öelnud ja nad teadvustavad probleemi, kuid kokkuvõttes ei ole tahetud seda muuta.

Milline on sinu uus töö?

See tundus mulle hea väljakutse ja proovile panek. Olin ise sellele ettevõttesse ka varem tööle kandideerinud, kuid siis jäin ma kursuseõele alla ning tööle valiti tema. Pool aastat hiljem otsustati, et neil läheb ka minu pädevusi vaja. Üldjoontes teen ma müügi-

KODUMAISE TOODANGU IMAGO ON NII HEA, ET KLIENT TEAB, ET OSTETU ON KVALITEETNE JA PUHAS. NII PALJU USALDUSKREDIITI ON EESTI PÕLLUMEHELE KÜLL.

tiste, taimekaitsevahendite ostmise ja müügiga, teravilja, rapsi, seemnete ja silotarvikute ostmise ja müügiga, põllumajandustarvikute hulgi- ja jaekaubandusega.

Mida tähendab, et toimi nii, nagu paberil kirjas?

Eesti talunike kiituseks võib öelda, et nad on hästi kavalad. Nad on taibanud, et asendus-

tööd, mis toimib põllumajandussektoris selliselt, et me käime palju põllumehe juures, analüüsime, mis põldude peal toimub ja soovitame lahendusi vastavalt vajadusele.

Kuidas tundub, kas Eesti põllumehed saavad oma tööga hästi hakkama?

Sel aastal on põua tõttu olnud kõigil väga raske.

Kuidas kliimamuutustega toime tulla?

Asi on selgelt nii kaugel, et sel-lised suved ei jää ühekordseks nähtuseks. Ilmastikuolud muu-tuvad heitlikumaks ning tuleb leida viise, kuidas hakkama saada. Sordiaretus on tõenäoli-selt üks valdkond, millega tööd tuleb teha – et meil oleks olemas sordid, mis peavad vastu heitli-kele oludele.

Kuidas sina noore talunikuna tunned, kas vanemad kollee-gid survestavad ka?

Eks kergelt piikide murdmist on igas taluperes. See on para-tamatus, et tekib põlvkondade-vaheline erinevus. Siiamaani on tehtud ühtemoodi, miks me peaksime siis järsku tegema kuidagi teisiti? Meil on küll talus koos kõik vana kooli ini-mesed, aga nad on väga aru-saajad inimesed. Saadakse aru ja minnakse kaasa, eriti, kui on pakkuda käega katsutav, aega säästev lahendus. Need võetakse päris kiiresti omaks.

Oskad mõnest lahendusest ehk näite tuua?

Näiteks läksime üle lavaga kor-jele, mis tähendab, et traktori taga on platvorm, mille peal on kate. Seal on korjajad kõhuli, korjavad marju ja panevad kasti. See on kiirem, mari saab kvali-teetsem ja vaja ei lähe nii palju tööjõudu. Varem korjas meil tipphooajal maasikaid 20–30 inimest, nüüd saame hakkama kümne korjajaga. Aroonia vil-jade koristamine on täielikult mehhaniseeritud, nii vaheltha-rimised kui ka koristamine. See on väga suur asi. Kuna aroonia on tööstuslik vili, mida lauamar-

jana ei kasutata, ei oma ka nii suurt tähtsust, et vili oleks kor-jatud täiesti tervena.

Kas maasika korjamiseks on ka eraldi tehnika, et mari säi-likult ilus?

Suur roll ongi korjajate instruee-rimisel, et nad lihtsalt marja ei krabaks. Reeglina on meil kom-beks, et korjaja töötab ka kui eel-sorteer ehk ilusad marjad lähe-vad ühte kasti, hallitanud marjad teise jne.

Oskad soovitusi anda ka teis-tele põllumeestele, milliseid lahendusi võiks kasutada?

Ma arvan, et efektiivsus on võtmesõna, mille poole peaks iga talunik püüdlema ja millele igapäevaselt mõtlema. Kuidas saaks oma tootmisahelat täius-tada? Maailm muutub iga päev. Olen seda meelt, et talunik peab olema vastuvõtlik muutustele, et saada oma tööst maksimaal-set kasu. Hoidkem iga päev kätt pulsil.

Kas on juba paista, millised muutused järgmiseks tule-vad?

Vaikselt on kanda kinnitamas näiteks vajaduspõhine väeta-mine. Teema on akuutne, kuna liigne väetamine koormab kesk-konda. Kasutuses on lämmas-tikusensorid, mis kinnitatakse traktori katusele. Aparaat töötab väetamise käigus, saades sig-naale, millised taimed vajavad rohkem ning millised vähem lämmastikku. Kui varem laotati lämmastik ühtlaselt põllule, saab seda nüüd teha vajaduspõhiselt ja sõltuvalt konkreetsest taimest. See on väga mõistlik ka põllu-mehe rahakotile, kuna üleväeta-

misel ei ole taime jaoks mingit kasu.

Palju sellised sensorid mak-savad?

Eks see lahendus on ikka kallis, kuid teenib end kindlasti tasa.

Kuidas end erialaselt täien-dad?

Üldiselt üritan koolitustel käia nii palju kui võimalik, puudu-tagu need ükskõik millist vald-konda. Olgu see siis loomakas-vatus, maitse- ja ravimtaimed või mõni muu valdkond, alati on võimalik leida midagi, mida endale kõrva taha panna. Kind-lasti oli minu magistritöö eelmi-sel kevadel üks kõva koolitus just veinide alal.

Mida sa magistritöös uurisid?

Fenoolide sisaldust ja antioksu-datiivset aktiivsust aroonia-ja viinamarjaveinis. Viimane tähendab seda, kui hästi suu-dab vein siduda vabu radikaale. Tuleb välja, et suudab väga hästi. Seega on tervislikust aspektist lähtuvalt mõistlikum juua veini kui süüa aroonia vilju.

Kas mahlast ei piisa?

Piisab ikka, aga siis tuleb gram-mike rohkem juua. Märksõna seejuures on mõõdukus ning loomulikult ei tohi seejuures üle pingutada.

Millega vabal ajal tegeled?

Kui aega üle jääb, käin jahil. Nüüd ei olegi juba mitu kuud jõudnud. Veel meeldib mulle kalal käia, aga peamiselt talviti ja jääl. Olen ka Eesti Vabataht-liku Mere- ja Järvepääste ühingu liige, selle kaudu käin aeg-ajalt väga põnevatel õppustel.

MAAÜLIKOO LIS ARETATI EESTI ESIMENE MUSTIKASORT 'ARE'

MARI-LIIS KOEMETS

Mustikate alase teadusliku uurimistööga alustati maaülikoolis üle 20 aasta tagasi. Kui meie teadlased osalesid 1998. aastal Kanadas Prints Edwardi saarel toimunud välitöödel, ei teadnud nad arvata, kas on võimalik aretada tootmiseks mõeldud poolkõrge mustikasort, mis on siinsetes oludes vastupidav. Vanemteadur Taimi Paal korjas välitöödelt kaasa suuremate viljadega mustikad ning eraldas nende seemned, mis said aluseks uue, esimese sordi aretusel Eestis.

Esimene teaduslik katseistandik rajati Metsa tallu juba aasta enne välisvisiiti. Aianduse dotsent Marge Starasti sõnul oli selleks ajaks selge, et neid mustikasorte, mis kasvaks meie põhjamaises kliimas, ei ole palju valida. „Maailmas on küll mitmeid sorte, aga need on enamjaolt kõrgekasvulised ning ei sobi meie tingimustega,“ selgitas ta. Seetõttu hakkasid teadlased Kanadast saabudes katsetama, mida kaasatoodud seemned endast kujutavad.

„Ilmselt oli tegemist ahtalehise mustika ja kannasmustika hübriidiga, kuna seemned olid korjatud just nende sortide kasvuala piirilt,“ rääkis vanemteadur Taimi Paal. Katsetallu pandi maha 500 seemikut, mida jälgiti palju aastaid. Igal aastal kaaluti marju, määrati viljade keemilist koostist ning jälgiti nende talvekindlust. „Nende seas oli küllalt seemikuid, mis osutusid mitterso-

bivateks. Meie kliimas ei ole liikelidel raske mitte külma, vaid sula ja külmade ilmade vaheldumise tõttu.“ Marge Starasti sõnul võttis aretus kaua aega ka seetõttu, et 4–5 aastat kasvatab mustikas ainult põõsast ning alles siis võib

näha esimesi vilju. Tihti on nii, et üks inimene alustab aretusega ja hoopis teine lõikab töö vilju, lisas Paal.

Kui taimed hakkasid viljuma, oli näha, et need on veidi hilisema valmimisajaga kui

'Northblue', mida Eestis enim kasvatatakse. „Sellist me otsisimegi, kuna enamik hübriidsorte on varase valmimisajaga, kuid vaja oli sorti, mille viljad valmisksid veidi hiljem,“ kirjeldas Paal. Nii on võimalik marjatootjatel saagiperioodi pikendada ning koristusaegset tööpinget vähendada. „Esimese 500 taime hulgas valis Taimi välja kuus, mida paljundasime juba vegetatiivselt, et saada ühesugused järglased,“

kirjeldas Starast katse käiku. Edasi rajati võrdluskatse, mille käigus vaadeldi ja võrreldi valitud taimi omavahel. Lisaks pidi sort läbima katseperioodi välismaal, kus kontrolliti samuti omadusi ning võrreldi seda teiste sortidega. „See on aretuses kohustuslik osis, mille peale kulus umbes viis aastat.“ Alles siis saadi kätte aedmustikasort, mille nimeks on Metsa talu peremehe järgi pandud 'Are'.

Kasvutingimused on 'Arel' nagu igal teisel Eestis kasvataval mustikal. Peaasi, et muld on õige ja kasvusubstraat happeline. „Õigel ajal tuleb ka natuke väetist panna ning kui on kuiv suvi nagu sel aastal, peab taime elus hoidmiseks korralikult kastma,“ rääkisid Starast ja Paal. Nad lisasid, et sel aastal oligi mustikakasvatases probleemiks kõrge õhutemperatuur ja põud ning vaatamata kastmisele jäid viljad väikeseks või kuivasid. Siinkohal tõstsid teadlased esile Metsa talu pere, kes on kõigi nende aastate jooksul mustikatele vett visanud ja neid igapäevaselt hooldanud.

Eriliseks teeb 'Are' sordi hilisem valmimine, mis jääb sõltuvalt aastast augusti teisele või kolmandale nädalale. Väga hiline ei saa mustikas meie oludes olla, muidu ei pruugi see valmis saada, täpsustas Starast. „Näiteks oli möödunud aasta suvi nii vihmane ja külm, et saagi valmimine lükkus oktoobrisse, mis meie oludes pole hea. Nii ei jäänud enam piisavalt aega uute õiepungade tekkeks ning sel aastal oli öitsemine nõrk.“

Lisaks on 'Arel' omapärane maitse. „Paljud on öelnud, et vili on suhteliselt magus ja mõnusalt vürtsikas, 'Northblue' seevastu aga hapukam. Muidugi on magusus ka suhteline. Mitmel korral oleme pannud mõlemale sordile kõrvale metsas kasvava hariliku mustika, et proovija saaks aru, kui suur on maitsete vahe. Metsmustikas on vaieldamatult kõige hapum,“ võrdles Starast. Seda, et 'Are' maitset eelistatakse teistele sortidele, on näha olnud ka istikute müügis. Kui inimesed lähevad Metsa tallu istikut valima ning

perenaine annab maitsta 'Are' seemikute marju, on väga paljud loobunud 'Northblue' ostmisest ning ostnud hoopis seemiku, mille marjad tunduvad parema maitsega. Nüüdseks on kõik seemikud müüdud ning uued valmivad juba järgmiseks suveks, mil on jälle võimalus neid endale soetada.

Et hübriidmustikas on suu-remaviljaline, jäävad Starasti ja Paali sõnul marjad pigem laua-marjaks. „Neid võib ka sügav-külmutada, kuid moosi ja mahla tehakse pigem väikestest viljadest, mida eriti söögimarjaks osta ei taheta. Paraku ostetakse silmadega ja seetõttu peab ka sordiaretuses jälgima marja suurst. Kuid kui rahakott kannatab, saab teadlaste sõnul 'Are' viljadest ka väga head moosi. „Seemikud on meil mitmel aastal olnud nii marju täis, et oleme neid korjanud ja moosi teinud. Diabeetikutele on see väga hea mari, kuna sisaldab teatud keemilisi ühendeid, mis neile hästi mõjuvad. Lisaks säilib mustikamoos väga hästi, see on piisavalt magus ja sellele ei pea eraldi suhkrut lisama,“ rääkis Paal.

Küsimusele, miks peaksime nüüdsest eelistama meie enda mustikasorti, vastasid Starast ja Paal, et sordi eelis on selle usaldusväärsus. „Kuna katsetöö toimus tootmistingimustes, võib olla kindel, et mustikas on Eesti kliimatingimustele vastupidav ning annab korraliku saagi igal aastal. Mis puudutab edasist aretustööd, jääb hetkel lahtiseks, kas ja millal võiksime saada endale teise Eesti mustikasordi. Kui on piisavalt ettevõtlikkust ja ressursi, võiks Eestis sündida veel 4–5 uut sorti, lõpetavad nad. ☺

MAAÜLIKOOI TEADLASE JUHTIMISEL AVASTATI BRASIILIAST 20 UUT SÄÄSELIIKI

Tänu oma looduslikule mitmekesisusele ja suurusele arvatakse 15–20% planeedi Maa elurikkusest olevat koondunud Brasiiliasse. Maaülikooli elurikkuse ja loodusturismi õppetooli vanemteaduri Olavi Kurina juhtimisel Brasiilia Atlandi vihmametsades läbi viidud uurimus üksnes kinnitas seda teooriat.

Atlandi vihmametsade ökoregioon Brasiilias on looduslikult väga mitmekesine piirkond, mis kulgeb mööda riigi rannikuala, hõlmates troopilisi, subtroopilisi ja mangroovimetsasid, samuti põõsastikke ja rohumaid, kirjeldas Olavi Kurina. "Piirkonnas on teada palju on endeemseid liike."

Lisaks teadaolevale elurikkusele, kirjeldasid teadlased neis vihmametsades septembrikuus 20 teadusele täiesti uut sääseliiki perekonnast Manota. Kirjelda-

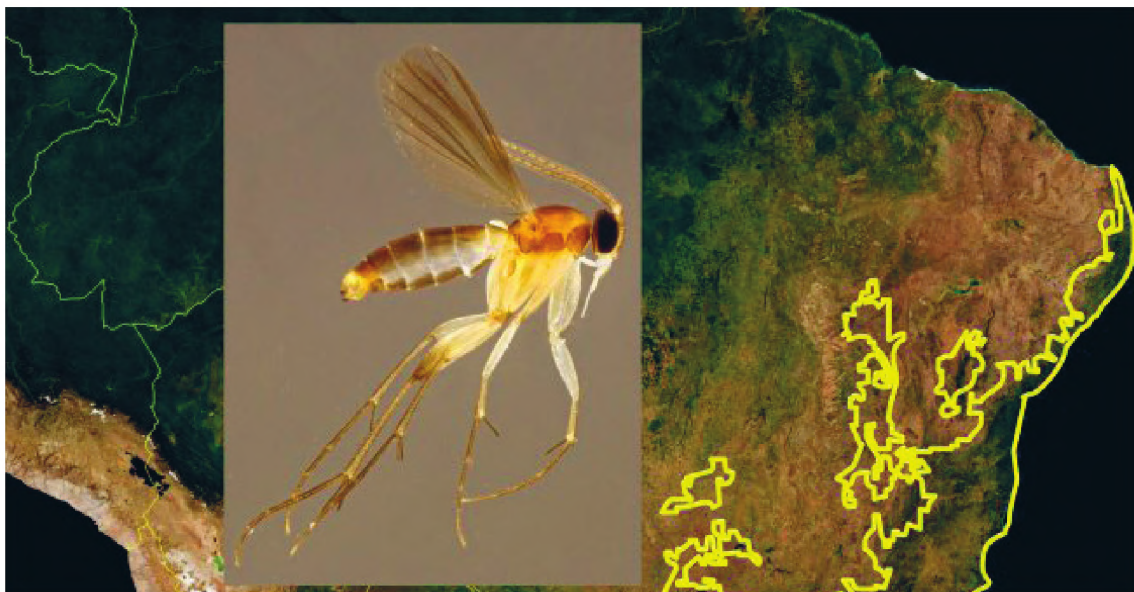
tud liigid kuuluvad seenesääsklaste (Mycetophilidae) sugukonda, nad on väikesed 1,5 kuni 3 mm pikkused ning erisused liikide vahel avalduvad peamiselt isaste isendite terminaalse morfoloogias, täpsustas Olavi Kurina.

Uued liigid said oma teaduslikud nimed morfoloogiliste tunnuste ja uuringusse panustanud kolleegide järgi. Zoogeograafilise analüüsi tulemusena kirjeldati ebakõla Manota liikide suhteliselt laia leviku ja kahetiivaliste seni teadaleoleva, rohkete

endeemidega levikumustri vahel Lõuna-Ameerikas.

Uurimus, mis on perekonna Manota esimene põhjalikum käsitus Brasiilias, sai teoks Eesti Maaülikooli, Turu ülikooli ja São Paulo ülikooli koostöös. Kirjelduste aluseks olev tüüpmaterjal säilitatakse Eesti Maaülikooli ja São Paulo ülikooli putukakollektsioonides (rahvusvahelised akronüümid vastavalt IZBE ja MZUSP).

Avastusest ilmus artikkel maailma juhtivas zoosüsteemaaika ajakirjas ZOOTAXA.

KUIDAS KÄITUDA TÖÖL KESKKONNASÕBRALIKULT?

ELEN PEETSMANN

Kordamine on tarkuse ema – ehk tuletame meelde mõned olulised keskkonnasõbralikkuse näpunäited.

Sündmuste korraldamisega kaasneb ressursside tarbimine ja keskkonnamõju. Milliseid soovitusi arvesse võtta ja rakendada, jääb sõltuvalt võimalusest ja teotahtest sinu otsustada.

MATERJALID

→ Paberikasutus: eelista elektroonilist materjalide saatmist ja kogumist. Prindi kahepoolselt ja kasuta taaskasutatud paberit, näiteks kontoripaber Cyclus Office.

→ Trükised: säästa loodust ja telli keskkonnasõbralik trükis.

→ Meened: eelista kodumaiseid, taaskasutatud või biolagunevast materjalist praktilisi meeneid, näiteks pastapliiatsid, taimetee. Vaata üle meenete vajalikkus ja kogus. Välti asjatut pakendamist.

→ Kaunistamisel: eelista eestimaist materjali.

→ Taaskasuta materjale: pärast üritust kogu näiteks kokku plastikust nimesildid.

→ Jäätmed: võimalusel kogu jäätmed liigiti.

TOITLUSTUS

→ Eelista kohalikku ja/või mahedat päritolu toitu ja jookke ning Õiglase kaubanduse tooteid.

→ Kasuta vähem pakendatud tooteid, näiteks väikepakendis kohvikoore asemel suuremas pakendis värsket kohvikoot või piima. Eelista taaskasutatavaid või biolagunevaid pakendeid.

→ Pudelvee asemel paku kraanivett, sest Eesti kraanivee kvaliteet on sama hea kui pudeliveel.

→ Välti toidu serveerimisel ühekordseid nõusid. Ühekordsete nõude asemel kasuta keraamilisi või biolagunevaid nõusid.

→ Toitlustust tellides küsi, mida ja kuidas pakutakse ning mida tehakse toidu ülejääkidega.

→ Ära viska ülejäänud toitu ära, vaid paki kaasa oma töötajatele.

SÜNDMUSED VÄLJASPOOL EESTI MAAÜLIKOOLI LINNAKUT

→ Jälgi, kas sündmusele on võimalik minna ühistranspordiga ja/või jalgsi. Vajadusel organiseeri ühine transport bussiga.

→ Uuri, milline on majutustevõtte keskkonnasõbralikkus. Eestis on pisut üle 20 majutustevõtte, millel on Rohelise Võtme kvaliteedimärgis, mis tõendab, et ettevõtte täidab teatud keskkonnaga seotud kriteeriume.

KONTORIS

Kuigi osa ülikooli keskkonnasõbralikkusest määravad tööandja tehtud otsused, on suur roll ka töötajatel endil. Siin on mõned igapäevased nõuanded.

ENERGIAKASUTUS

→ Piisava päevavalguse korral ära lülita sisse lampe.

→ Kustuta enda järel ruumis tuled.

→ Töölt lahkudes ühenda mittetarvilikud elektroonikaseadmed (arvuti, printer jm) vooluvõrgust lahti.

→ Ruumi tuulutamisel reguleeri radiaator madalale kuumusele, et see ei hakkaks otse välisõhku kütma.

PABERIKASUTUS

→ Ära prindi asjatult mittevajalikku materjali.

→ Vormista dokumendid nii, et need säästaksid printides paberit.

→ Prindi kahepoolselt.

→ Eelista kloorivabalt toodetud paberit (kannab lühendit TCF) ja/või säästvalt majandatud metsadest pärit puidust toodetud, sertifikaadiga paberit (kannab lühendit FSC).

→ Kogu vanapaber eraldi.

Kohviruum

→ Sorteeeri pakendijäätmed eraldi.

→ Eelista Õiglase kaubanduse ja mahemärgiga tooteid (kohvi, teed, suhkrut, kakaod).

→ Välti ühekordsete nõude kasutamist.

→ Nõudepesemiseks valige keskkonnasõbralikke pesuvahendeid, näiteks Eesti firma Biominerata nõudepesuvahendid.

→ Tarbi kraanivett.

MUU

→ Eelista tööle tulekuks keskkonnasõbralikku transporti. Tule jalgsi, jalgrattaga, ühistranspordiga või jaga autot kolleegiga.

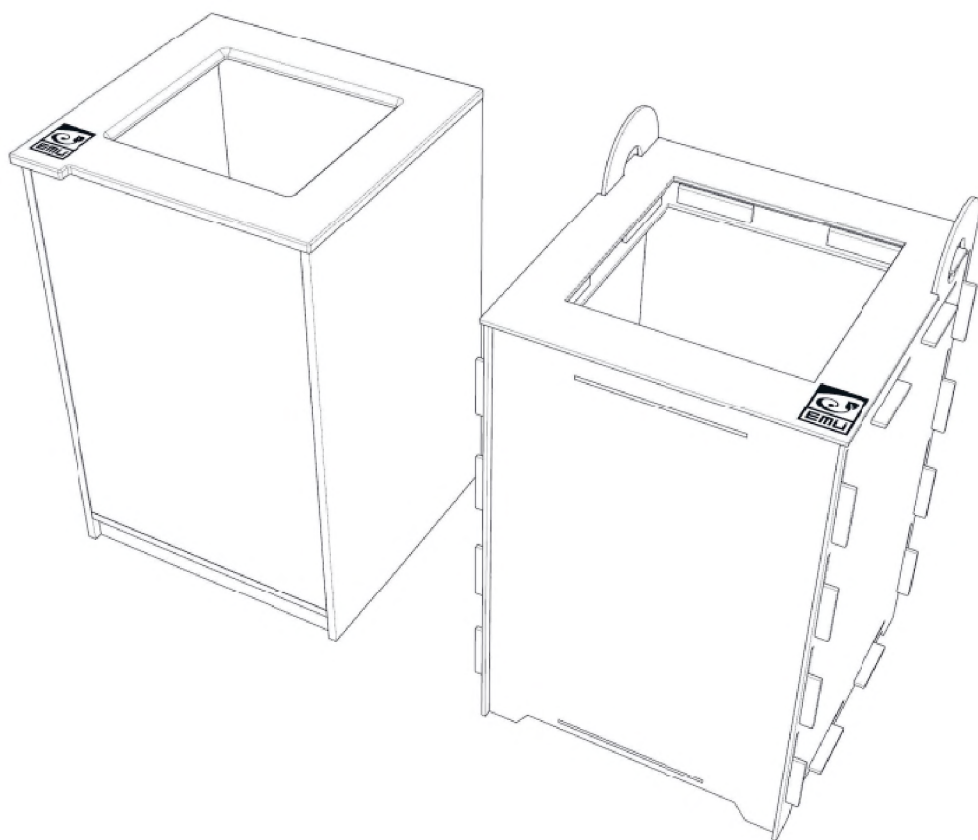
→ Kaunistusteks ja kingitusteks eelista Eesti päritolu lilli või Õiglase kaubanduse märgiga lilli.

Rakendades erinevaid näpunäiteid, eksponeeri ja selgita neid ka teistele. Nii tõuseb sinu kaaslaste keskkonnateadlikkus. Valikud, mis võivad algul tunduda ebamugavad, harjuvad nii paremini sisse.

Loe rohkem Rohelise Ülikooli veebilehelt www.emu.ee/roheline.

Eskiisid tulevastest prügikastidest, mis paigutatakse erinevatesse õppehoonetesse.

Allikas: Eesti Maaülikooli haldustalitus.

LAHKUS KUREONU, JUHTIVTEADUR AIVAR LEITO

Aivar Leito sündis 24. augustil 1954 Otepääl. Ta lõpetas 1969. a Liivi põhikooli ja 1972. a Haapsalu 1. Keskkooli. Tartu Riikliku Ülikooli lõpetas ta zooloog-ökoloogina bioloogia-looduskaitseressursside ratsionaalse kasutamise ja looduskaitse erialal 1981. aastal. Pärast seda suunati Aivar Leito tööle ENSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Teadusliku Uurimise Instituudi (Eesti Metsainstituudi) looduskaitselaboratooriumi. Seal töötas ta vaneminsenerina, teadurina ning 1989–1996 vanemteadurina. Seoses Eesti Metsainstituudi kaotamisega asus ta 1996. aastal tööle vanemteadurina Eesti Maaülikooli, alates 2015. aastast töötas ta juhtivteadurina rakendusornitoloogia erialal.

Aivar Leito andis väga suure panuse lindude uurimisse ja nende kaitsmisesse nii Eestis kui piiri taga, eeskätt lindude rände ja pesitsusökoloogia ning linnukoosluste struktuuri ja dünaamika analüüsimisel. Suurima edu saavutas ta hanede, laglede ja sookure pesitsus- ja rändeökoloogia ning väikeste meresaarte linnukoosluste pikaajalise dünaamika uurimisel. Tema eestvõttel ja otsesel teostamisel võeti Eestis esmakordselt kasutusele looduses vabalt elavate lindude (sookure) raadiojälgimine (1999) ning satelliitjälgimine (2001), mis on andnud ornitoloogidele hindamatuid teadmisi meie suurlindude rändeteedest. Näiteks selgitas ta välja, et lisaks Hispaania ja Kesk-Euroopa talvitusaladele lähevad Ida-Eesti sookured talvituma Etioopiasse.

Aivar Leito oli üks Eesti riikliku keskkonnaseire liikide ja koosluste seire allprogrammi koostajatest ning linnustiku riikliku seire kontseptsiooni väljatöötajatest ja elluvijatest. Ta koostas metoodika rändel viibivate lindude (haned, lagled ja sookurg) põllumajandusele tekitatud kahju hindamiseks, samuti kahjuhüvitiste hindamise, määramise ja väljamaksmise korra. Ta oli osaline mitmete riiklike kaitsealade loomisel, sealse linnustiku uurimisel ja inventeerimisel ning kaitsekorralduslike ettepanekute ja kaitse-eeskirja koostamisel. Neist olulisemad, praeguseks moodustatud või ümber korraldatud kaitsealad on Endla looduskaitseala, Haanja looduspark, Karula rahvuspark, Otepää looduspark (loodusala), Käina lahe-Kassari maastikukaitseala, Hiiumaa laidude maastikukaitseala ja Räpina poldri hoiuala.

Aivar kirjutas arvukalt teadusartikleid, juhendas üliõpilasi ja pälvis tunnustuskirju looduse ja looduskaitse propageerimise eest. Aivar oli mitmete rahvusvaheliste ja Eesti loodusteaduslike ning looduskaitseorganisatsioonide aktiivne liige. Ta oli Eesti Looduseuurijate Seltsi kauaaegne liige (alates aastast 1971) ning juhatuse liige (sh asepresident 1994–2004). Aivar Leito oli Eesti Ornitoloogiaühingu juhatuse (1991–2000) ja nõukogu liige (2000–2003 aasesimees). Aastal 2008 autasustati teda Eesti Maaülikooli teenetemedaliga, 2014. aastal pälvis ta Eerik Kumari nimelise looduskaitsepreemia koos looduskaitse kuldmärgiga väga suure panuse

eest lindude uurimisse ja nende kaitsmisesse nii Eestis kui piiri taga. Aasta hiljem valiti Aivar Eesti Ornitoloogiaühingu auliikmeks.

Ta koostas raamatuid ja osales loodusfilmide tegemisel. Kaksikmonograafia „Sookurg“ (nii inglise kui ka eesti keeles) sai 2007. aastal Eesti Teaduse Populariseerimise auhinna III preemia. Aivar Leito oli populaarteadusliku loodusfilmi „Valgepõsk-lagle“ (Tallinnfilm ja Yleisradio TV2, 1993) käsikirja autor ja stsenaarist. Kure Ahja-4 rännakud Etioopias jõudsid Osooni saatesse Eesti Televisioonis. Tema viimane film "Vaba nagu kurg" linastus möödunud nädalal Matsalu Loodusfilmide Festivalil.

Aivar Leito oli inimesena väga sõbralik ja soe, uurimistöös äärmiselt põhjalik ja korrektne. Tal jagus alati tähelepanu oma kolleegidele. Kokkusaamistel läks tema jutt ikka kureradadele ja Vooremaale. Kodus oli Aivar Leito hoolitsev pereisa.

Puhka rahu, hea kolleeg! Põllumajandus- ja keskkonnainstituut

OSTA MAAÜLIKOO LI PUSA PEAMAJAST VÕI ÜLIÕPILASESINDUSEST

SÜNNIPÄEVAÕNNITLUSED*

OKTOOBER

3. OKTOOBER

SIRJE RANNAJÕE – 65

Kinnisvaraosakonna administ-
raator

6. OKTOOBER

IRAIDA JERŠOVA – 70

TI lektor

ANDRES REILENT – 30

Loomakliiniku nooremloo-
maarst

7. OKTOOBER

AIMAR RAKKO – 40

PKI vanemlaborant

9. OKTOOBER

MATI HEINLOO – 75

TI emeriitprofessor

10. OKTOOBER

PEETER LÄÄNISTE – 45

PKI agronoom

19. OKTOOBER

PEETER JÄRV – 65

VLI tehnik

LEHO LUIGUJÕE – 55

PKI peaspetsialist

NOVEMBER

1. NOVEMBER

AILI TAGOMA – 35

VLI teadur

5. NOVEMBER

MARIA TUBERG – 70

Loomakliiniku laborant

6. NOVEMBER

ANDRES JÄÄRATS – 40

MMI lektor

10. NOVEMBER

KADRI JUST – 35

PKI lektor

12. NOVEMBER

LEONHARD LINNAS – 85

TI emeriitdtsent

16. NOVEMBER

MAIDU SILM – 30

PKI nimetatud nooremteadur

29. NOVEMBER

MAARIKA ALARU – 65

PKI teadur

DETSEMBER

3. DETSEMBER

MIHHAIL REŠETJUK – 60

Kinnisvaraosakonna tehnik

BIRGIT AASMÄE – 50

VLI lektor/projektijuht

4. DETSEMBER

LEMMIK KÄIS – 55

TI lektor

5. DETSEMBER

RAINER HÕIM – 45

Loomakliiniku vanemloo-
maarst

6. DETSEMBER

TÕNU KESKÜLA – 60

PKI kogude kuraator

10. DETSEMBER

KATRIN KEPP – 40

Teadus- ja arendusosakonna
projektijuht

11. DETSEMBER

MALLE LEHT – 65

PKI lektor

DIANA PUNGAR – 35

PKI nimetatud nooremteadur

14. DETSEMBER

HASSAN SULAIMAN – 30

PKI nimetatud nooremteadur

21. DETSEMBER

AARE AAN – 35

TI lektor

22. DETSEMBER

VIVIKA VÄLI – 40

PKI botaanik

30. DETSEMBER

SIRJE KUUSIK – 65

VLI keemik

AVE KIKAS – 50

Põlli Aiandusüüringute Kes-
kuse vanemteadur

*Ajakirjas õnnitleme ülikoolipere väarikamaid juubilare.